

Müslüman'ın Hıristiyan ile 'Masa'ya

Oturması İmkânsızdır (alternatif: Din Zaten Toleranslıdır, Kullar İlave

Gevşeme Yapamaz)

Programımızın adı 'İslam'dan Hayata Ölçüler.' İşin merkezinde İslam'ı yaşama meselesi var. Müslüman her durumda İslam'ı yaşama sorumluluğuyla karşı karşıya. Ancak bazı durumlar vardır ki İslam'ı yaşamayı kolaylaştırır, bazıları ise zorlaştırır. Özellikle statükonun ve kurulu düzenin İslam'ın ölçülerini gözetmediği ortamlarda İslam'ı yaşamanın zorlaşması tabiidir. Müslüman'dan böyle durumlarda dahi İslam'ı yaşaması beklenir.

Fakat yine böyle durumlarda yaşa/ya/mamak, yaşayamamaya gerekçe üretmek gibi bir psikoloji de oluyor. İnsanın nefsi ve hevası da bu psikolojiye zemin hazırlıyor ve "İslam'ın bu çağda yaşanamaz hâle geldiği" dillendiriliyor, birtakım sığınma alanları meydana getirilerek meşrulaştırılıyor.

İslam ve Müslümanlık için bu konuyu problemlili bir alan olarak görmeli miyiz hocam?

'Meşru' kelimesi 'şeriatlaşmış' demektir. Bir şey için "meşrudur" veya "gayri meşrudur" demek, sözlük manasında "şeriata uygundur/uygun değildir" anlamına gelir. Bu minvalde bakıldığında meşrulaştırmak, insanın Allah'ın dinine ilave bir şey sokmasıdır. Zira meşrulaştırma, meşru olmayan bir şeyi meşru hâle getirme durumudur.

Mesela sigarayı meşrulaştırmak ne anlama gelir? Sigara helaller, serbestler, mubahlar kategorisine girecektir. Ya da bir insanı dövme meşrulaştırmak dövmenin suç olmaktan çıkması demektir. Faiz Allah ile savaşmak kadar büyük bir günahdır; meşrulaştırıldığında artık suç olmaktan çıkmıştır. Öyleyse 'meşrulaştırma' diye bir başlık açıldığında, Allah ve kulun durduğu noktaların hatıra gelmesi gerekir. Kulun kulluk sınırlarını aştığı hâlde aşmadığını iddia etmesi meşrulaştırma değildir.

Konumuzu teşkil eden kavramın sözlükteki karşılığıyla ilgili açımdan sonra şu hususu ele almalıyız:

İnsan eğitilerek hayatını öğrenen ve uygulayan bir mahlûktur. Bazı şeyleri okula giderek, bazılarını ise gitmeden öğrenir. Kaşık tutmak bir eğitim gerektirir, bu anneden öğrenilebilir. Etkilenmek ve etkilenince aynı şeyi tekrar eden insan için "birine kırk gün deli denince deli olur" denmiştir. Psikologların ilgi alanına giren bir tespit olmasının yanı sıra aynı zamanda eğitimin konusu olan bir cümledir. Pek çok anne-baba da bu noktada hata edip çocuğuna "hayırsızsin, senden iyilik görmedik..." diye diye aynen dedikleri gibi biri olup çıkmasını sağlar.

Meşrulaştırmalar aynı zamanda kötülüğe refleks göstermeme ve direnci kaybetme ile de ilgilidir. Dün fırtınalar kopardığımız şey bugün kabul edilebilirler ve makuller hanesine yazdığımız başlık olabiliyor. Hatırlarsanız Timurtaş Uçar hocanın (Allah rahmet eylesin) vaazlarında alevli çıkışları olurdu. Bir vaazında bağırarak şöyle dediğini hatırlıyorum: "Hacı efendi, üzerinde banka reklamı olan bir bankın üstüne niye oturuyorsun!"

Bankayla bu kadar bile yakınlaşmamak üzerine bir hassasiyet varmış demek.

Şimdi geldiğimiz seviyede ise kimseye cüzdanında banka kartı olup olmadığı sorulmuyor. Demek ki kırk gün deli dene dene, haşır neşir oluna oluna normalleşmiş.

İslam'ın insandan istediği şeyler 'azimetler' dediğimiz başlık altında toplanır. Bir de Allah Teâlâ'nın, kulu yapamadığı zaman esnettiği başlıklar vardır ki 'ruhsatlar' altında toplanır. Dinin orijinal bütünü azimetler içindedir. Ancak Allah Teâlâ insanın hastalığı, sıkışıklığı, dertliliği konularını bildiğinden bir

ruhsat alanı yaratmıştır. Azimet alanını yani kulun sorumluluk taşıdığı mesuliyetleri Allah belirlediği gibi bunların esnetilebileceği alanın sınırlarını da Allah belirler. Ana çizgileri Allah koyacak ama gevşemeleri kullar belirleyecek denemez.

Ruhsat zaten dinde olan bir şeydir. Faiz, bizzat Kur'an'ın tabiriyle "Allah ile savaşmak" denecek çapta büyük bir günahdır ama faize bile ruhsat kapısı açılmıştır. Aç ve sefil biri kanser ameliyatı olacak, hastane yüksek ücret istiyor. Hastanın parayı bulması mümkün olmuyor ama bir banka bu meblağı veriyorsa buna ruhsat (tolerans) vardır. Rabbimiz azimetleri tayin buyurduğu gibi ruhsatları da tayin buyurmuştur. Dinle ilgili konularda büyük âlimlerimizin dahi ruhsat koyma yetkisi yoktur. Ebu Hanife rahmetullahi aleyh de dinin toleranslı bölümlerini keşfeden biri değildir çünkü tolerans zaten dinde olan bir şeydir, Ebu Hanife de diğer müçtehitler gibi ruhsatların nereye oturacağıyla ilgili çalışmış ve fikir yürütmüştür sadece.

Dolayısıyla Müslümanlar günün birinde bir konsey kurup kendi kendilerine ruhsatlar belirleyecek değildirler. Bu konunun uzayabileceği-genişleyebileceği bölümler bellidir, zaten tayin edilmiştir. Yapılması gereken, namazın nasıl kılındığının öğrenileceği gibi hastalık zamanında da nasıl kılındığının öğrenileceğidir –yolculuğa çıkan birinin ramazan orucunu tutmayabileceğini bilmesi gibi. Rabbimiz bir konuda ruhsat veriyorsa o ruhsatın nasıl kullanılacağını öğrenilmesi lazımdır.

Ruhsatları kullanmak 'meşrulaştırma' ile ifade ettiğimiz dairenin içine girmez çünkü ruhsatlar da meşrudur. Hadis-i şerif, "Allah Teâlâ verdiği ruhsatları kullanmanızdan hoşnut olur" buyurmaktadır. Hatta uzun yolda araç kullanan şoförlerin ramazanda oruç tutmamalarını tavsiye bile ediyoruz, onun susuzluktan gözünün döneceği bir an cana mal olacağından.

Allah'ın çizdiği çizgiler ve gevşettiği noktalar itibariyle bütün mezhepler ele alındığında görülür ki ruhsatlar büyük bir nimet olarak kulun önünde durmaktadır. Kaçamak alanlar arayışına giren kişi esasen bu ruhsatların farkında olmayışından ötürü de giriyor olabilir.

Allah bizden önceki ümmetleri önümüze örnek olarak getirmiştir. Yahudiler ve Hıristiyanlar nihayetinde kitapları olan, başlarında peygamber bulunan birer ümmetti. Fakat onlarda da 'meşrulaştırma' işinin en canlı ve Kur'an ile sabit örneklerini görebiliyoruz. Kur'an-ı Kerim onların yaptığı işi tarif ederken, "Tevrat'ın kelimelerinin yerini değiştirerek" keyiflerine uygun bir düzenleme yaptıklarını haber veriyor. Dolayısıyla meşrulaştırmanın en kötü örneğini Tevrat ile oynayan Yahudiler, İncil ile oynayan papazlar sergilemiştir. Zaten hahamlar ve papazların kutsallaştırılma nedeni de bu meşrulaştırma (mukaddes kitapların hükümlerini keyfe göre değiştirme) işinin onlar eliyle yapılmasıdır. Piyasaya uygun, zengini, kadını üzmeyen bir papaz son derece makbul hâle gelmiştir.

Demek ki meşrulaştırmanın en önemli örneği o zaman da 'din adamı' denen zümre tarafından sergileniyor.

Başka bir söyleyişle balık baştan kokuyor. Lazikiye'de yaşayan bir Yahudi cesaret alıp Tevrat'ın kelimeleriyle oynayamaz; ama Kudüs'teki cesaret alıp oynayabildiği için bu akım Lazikiye'ye de bir sel olarak gidebilmiştir. Kur'an, "hahamlarını rab edindiler" buyururken yalnızca hahamların düştüğü çukuru değil, hahamların kendileriyle beraber nesilleri sürüklemiş olmasının tehlikesine de işaret etmiştir.

Yaşadığımız çağda önümüze çıkan fakat aslında şeriatımızın yok saydığı, bizim tarafımızdan varlığı kabul edilmiş şeyler maalesef bizden önceki ümmetlerin zeminini kaydırmış konulardır. Bu, Allah'ın, Yahudiler'in elinden Tevrat'ı almış olmasının nedenidir. Yahudiler dini yaşamıyor olmalarından ötürü cezalandırılmış değildirler, Yahudiliğe yeni 'meşru' içerikler sokmaya çalıştıkları, Allah'ın kitabını

bozdukları ve Yahudiliğe beşerî bir şekil verdikleri için cezaya müstahak olmuşlardır. İnsanın kalemi Tevrat'a değil keyfe göre din düzenlemek normalleşince Yahudilik Allah'ın dini olma özelliğini kaybetmiştir. Ardından aynı akıbet Hıristiyanlar ve İncil'in başına gelmiştir.

Bizim ümmetimiz Kur'an'ın başına böyle bir felaket getirecek hataları işleyemez, işlememelidir. Öyle ki bu, dinin Allah tarafından kaldırılıp yerine yenisinin gönderilmesini gerektirecek çapta büyük bir suçtur, sıradan bir cürüm değil. Lâkin Kur'an'ın başına böyle bir felaket asla gelecek değildir. Allah'ın dininde göklerle yeri birbirine katacak denli büyük bir heyecanla çalışan Ebu Bekir radiyallahu anh misali yiğitler, fedakâr simalar olmuştur, vardır, olacaktır.

Konunun hem kavramsal açıklamasını hem geçmişteki örneklerini çerçevelemeye çalıştığımız bu girişten sonra biraz da bizim hayatımızda konuyla ilgili değinilecek bir problem olup olmadığına bakalım hocam. Böyle zihnî kaymalar bizim hayatımızda var mı, sebepleri nelerdir?

Sakıncalı olduğu hâlde sakıncasız hâle getirme anlamındaki meşrulaştırma için ilk dikkat edilecek alan, akidemizle ilgili konu başlıklarıdır.

Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de "Allah'ın ve sizin düşmanlarınızı dost edinmeyin" şeklinde bir ifade kullanmaktadır. Sosyal ilişkiler haricinde bir Yahudi, Hıristiyan veya başka bir sınıftan gayri müslimin, müminin dostu olmaması gerekir. Müminin, imanın tadına varabilmiş olması için Yahudiliğe-Hıristiyanlığa kaymayı ateşe düşmek kadar tehlikeli görmesi gerektiğini hadis-i şerifler söylüyor.

Şimdilerde Müslümanlar'ın Yahudiler'e, her ikisinin dinindeki 'güzellikleri' konuşmak üzere masaya oturma teklifiyle yavaşmaları bir meşrulaştırmadır. Çünkü Müslümanlar'ın, karşılarındaki herhangi bir muhabata 'senin dinin' diyebilecekleri bir din ortada yoktur, İslam dışındakilerin hepsi neshedilmiş, yok kabul edilmiştir. Kul olarak insan, Allah'ın dininde Hıristiyanlığa verilebilecek veya ondan Allah'ın dinine alınabilecek bir şeyler konuşabiliyorsa bu meşrulaştırmadır.

Bir Hıristiyan ile aynı masa etrafında, dinini öğretmek için bir araya geldiği iddiasıyla oturmak hangi gerekçeyle izah edilebilir? Dinimizi öğrenecek olsa yüz yıllardan beri araştıran müsteşriklerden öğrenebilirdi zaten. Ondan bir şey alacağımızı söylesek ne alabiliriz? İnsanlık mı? Henüz Haçlı seferlerinin bile izini üzerlerinden silip atabilmiş değiller. Alıcı antenleri asla açık olmayan ve ondan bir şey almanın da imkânsız denebileceği, tiyatro için düzenlenmiş bir oturum...

O zaman böyle bir masa etrafında oturmanın sebebi, muhabatı dinimizdeki belli bazı konuları silebileceğimize ikna etme uğraşından başka bir şey değildir.

Bulunduğu dini meşru kabul etmeyip ona İslam'ı anlatmak, tebliğ etmek için bir araya gelmek de buna dâhil midir?

Böyle bir tebliği dinleyecek enayi papaz var mı?

Farz edelim. Siz de az evvel 'sosyal ilişkiler' ifadenizle bunu istisna etmiştiniz zaten. İnsanî ilişkileri koparmak manasında bir şey söylemiyorsunuz sanırım.

Hayır, elbette insanî ilişki devam edecektir. Ancak Müslüman'ın 'masa'sına oturabilmesi mümkün değildir. Rabbimiz ayetinde, "o tarafa meyletmeyin" buyurmaktadır, "aralarına karışmayın" veya "onlarla oturmayın" değil, "meyletmeyin" bile. Konu bu derece hassastır. Lâkin Müslümanlar ile Hıristiyanlar arasında yürüyen aynı masa etrafındaki al gülüm ver gülüm türünden anlatılabilecek ilişki, en vahim çeşidinden meşrulaştırmanın bir örneğidir.

Bunu normal gördüğümüz içindir ki hocalarımız yaklaşık elli seneden beri yılbaşı günlerinde Müslümanlar'ın birbirlerini kutlamalarını açık sözle ve net biçimde eleştiremez olmuştur. Çünkü

'Hıristiyan' artık tehlike olmaktan çıkmış, abi-kardeş ilişkisi yaşanabilecek bir Hıristiyanlık imajı yer bulmuştur. Öyleyse Hıristiyanlar'ın yılbaşının bizde de kutlanmasının ne sakıncası olabilirdi?

Hâlbuki Hıristiyan'ın yılbaşı dediği onun dininden bir bölümü simgelerken bunun Müslüman'ın takvimine girmesi mümkün değildir. Müslüman yasa gereği takvim yaprağını öyle kullanıyorsa nihayetinde bu da yılın başında tören yapmasını gerektirecek değildir.

Akide üzerindeki meşrulaştırmanın haricinde günlük hayatımızda da bu işlemin izlerine rastlamamız ne yazık ki mümkündür. Bir bölümü artık normalleşip kendine yer bulacak şekilde günlük yaşantımızda makbul hâle gelmiş meşrulaştırma da zulümler konusundadır. Mesela çocuğunu dövdüğü için yavrusundan helallik isteyen bir baba hiç duydunuz mu? Ya da talebesinden helallik isteyen hoca?

Eşinden helallik isteyen koca?

Eşi karıştırırsak sohbetimiz epey büyür gibime geliyor... Maalesef bu konu daha da fena durumdadır.

Hoca efendi talebesinden helallik ister mi diye sorsak bir hocanın bu soruya cevabı herhâlde, "ne helalliği, yıllardır öğretiyoruz, esas o bizden helallik istemelidir" olurdu. Fakat en büyük hoca Peygamber aleyhissalatu vesselamdır, onun bile Ukaşe radiyallahu anhdan helallik istediğini görüyoruz. Hocaların hocası basit bir talebesinden helallik istiyor da onun kitabını, sözlerini ders olarak okutan bir hoca efendi yine o peygamberin meşru görmediği talebe dövme işini meşrulaştırabiliyor.

Kur'an öğretimiyle meşgul bir hoca efendi ümmetimizin en hayırlısıdır. Ama şeytan becerip düğmeyi en hayırlı olanımızın üzerinden koparmakta, zulmü meşrulaştıran bir bakışı ona kabullendirmekte ve onun eliyle böyle kritik bir zemin kazanmaktadır. 'En hayırlı' konumdaki biri olarak baştaki düğme yanlış bağlandıktan sonra alttakiler zaten yanlış gidecek, toplumun en hayırlısının ardından diğerleri de yanlış normalleştirecektir. Şeytan, talebesine zulmetmeyi normalleştiren bir hocanın, yani Kur'an öğretimiyle meşgul en hayırlı olanın elini kirlettiği zaman toplumun geri kalanına nüfuzu kolaylaşır.

Gömleğin en üstündeki düğmeyi bağlarken dikkatli olmak, hata etmemek gerekir.

Nasıl bir psikolojik süreç işliyor ki biz Allah'ın dininde olmayan bir şeyi hayatımıza taşıyoruz, davranış olarak hoş görüyoruz?

Başlangıçta söylediğimiz gibi insanlar olarak hepimiz görerek eğitilen mahlûklarız. Rabbimiz hepimize nehy-i anî'l-münker (kötülükten alıkoyma) görevi yüklemiştir. Biz bu görevi erteliyoruz. Döven hocaya, öğretmene, babaya ses çıkarmıyor ve kadının dedikodu etmesini normal karşılıyoruz. Allah Teâlâ ise bunların engellenmesini, hiçbir şey yapılamazsa da kalpten soğukluk gösterilmesini emretmiştir. Kötülükler refleks gösterilmeye gösterilmeye sonunda meşru pozisyona gelmişlerdir. Toplum bazında vaziyetin özeti böyle.

Fert bazında ise münferitleşmiş Müslümanlığın insanın zihnini esaret altında tuttuğu tespit edilebilir. Hocanın işine cemaat, cemaatin işine hoca karışmıyor. Peygamber aleyhisselama "neden?" sorusu sorulabiliyor, Ömer bin Hattab'a kılıç kaldırılarak hizaya çekileceği mesajı verilebiliyordu. Ama bizim hocalarımıza, şeyhlerimize, babalarımıza karışılmıyor. Kimse kimseye karışmıyor ve insanlar birbirlerinin mesuliyetlerini taşımaktan içtinap ediyor. Hoca için "bir bildiği vardır" dene geliyor ama hayır, münker (kötü) ise hocaya da münkerdir, ona da nehy-i anî'l-münker yapılmalıdır.

Bir çocuk sokakta sigara içiyor. Toplumumuzun bugünden elli sene önceki hâlini düşününüz, camiye giden bir ihtiyar amca çocuğu ikaz etse ve çocuğun babası bundan haberdar olsa herhâlde ihtiyara teşekkür ederdi. Şimdi kimse birinin çocuğuna böyle bir şey yapabilir mi? Polis bile kimseye

karışamıyor! On sekiz yaşına kadar ne baba ne polis, on sekiz yaşından sonra da kimse karışabiliyor değil. Kısa zaman içinde bir hacı amcanın yanlış iş yapan çocuğa müdahale ettiği toplumdandır, babanın bile kendi çocuğuna söz söyleyemediği topluma gelindi.

Bu benimsenince de çocuğun bütün gayri meşrulukları meşru hâle geldi. 'Kendi hayatı' denerek açıklanan bir özgür alan oluştuğu zannedildi. Hâlbuki 'kendi hayatı' diye bir mazeret yoktur, çocuk ümmetimizindir, hayat da ümmetimizindir. O çocuk üzerinde ümmetimizin süreceği bir hayat vardır. Sokak serserisi, ciğerleri çürük veya ayağı aksak biri olduğunda çocuktan ziyade ümmetimiz zarar görecektir. Elbette bunun altındaki neden de ümmet düşüncesinin yerine kendi ailesi-şirketi-grubu-vakfı-köyü anlayışının yerleşmesidir. Böyle olunca yaşayan kendi başına, ölen kendi başına olmuştur.

Gayrimeşru yanlışlar elli kere yapıldıklarında değil, daha ilk yapılışlarında dikkat çekici olmak mecburiyetindedir. Bir bardak elli kere kırılmaz, ilk defasında da o artık kırık bir bardaktır. İlk yanlışta da sonuncuymuş gibi refleks göstermek gerekir. Ömer radiyallahu anhi tarif ederken adeta çok sert, yanına yanaşılmaz biriymiş gibi tasvir ederiz ama Müslümanlık zaten budur. Bir çocuğun ilk defa izmarite tutması her gün bir paket sigara tüketmesinin başıdır. İlk olana refleks gösterilmezse sonuncusu için zemin hazırlanır.

Bir anne-baba, çocuğu ilk defa küfürlü konuştuğu zaman boş verir, rehavete kapılır ve kurtarma operasyonu planlamazsa her üç kelimesinden biri küfür olduğu zaman da yapacak hiçbir şeyi olmaz. Sökük en küçük noktadan başlar.

Buraya kadar bahsettiğimiz tehlikelerle ilgili nasıl önlemler alınabileceği konusuna da değinelim hocam.

Efendimiz aleyhissalatu vesselam, imanın eskiyen bir şey olduğunu haber vermektedir. Herkes yüreğindeki imanın eskikip eskimediğini kontrol etmelidir. Ticaretle uğraşan biri imanını koruyup korumadığını kasasından ölçecek, hayatın içindeki kullanım alanına göre herkes imanının eskimesine karşı önlem alacak ve tedbirli davranacaktır. Zafiyetler nerede görülürse hemen orayı takviye etmek de her müminin kendi içinde bir otokontrol sistemi kurmasını gerektirir. Eskidiği hâlde imanımızı takviye etmememiz tehlikelidir.

İkinci büyük önlem yalnızlığadır. Müslümanlıkta inzivaya çekilip hayattan kopmak, dairesine kapanmak yoktur. Muhakkak bir mümin çevrenin içinde olunacaktır. Bu grubun türü tarikat, vakıf, cemaat denebilir. Bulunulan camiada müminler birbirinin aynası olup iyiliğe teşvik ve kötülükten alıkoyma görevlerini yerine getirmelidir. Birbirini test edip onaran bir yapı içinde olunmalıdır. Kardeşliğimizin muktezası budur.

Mümin sadece kendi imanını kurtarıp cennete giden biri olamaz, imanını bir sonraya aktaran aşılı biridir aynı zamanda. Doğdu doğalı namaz kılan ve günahlardan uzak duran bir mümin tertemiz olduğunu söyleyerek görevini tamamlamış olmaz; yeni nesle de bu şuur aktarılmalı ve tohum vazifesi görmelidir. Dinine -başta kendi ailesi olmak üzere- kaç kişi kazandırdığı da bir mümin için gayet önemli, hayatîdir. Bu, insana gereken on enerjiyse birilerine de kurtarma himmeti taşıyarak elli enerjiye yükselmek anlamına gelir. Öbür türlü darbeler mümini daha çabuk yıkar, aşar.

Sokağına meyhane açıldığında bir müminin uykusu kaçılırsa o, meşrulaştırmaya karşı Allah'ın emrettiği vazifeyi benimsemiş demektir. İman enerjisi yüksek bir hayat yaşamak gerekiyor –yeteri kadar değil dağıtacak kadar.